

REGISTERBLAD

Namn:

Datum:

Område av riksintresse för naturvård i Gävleborgs län

Områdesnummer: Nr X 59

Områdesnamn: Häsbodalen

Kommun: Ovanåkers och Bollnäs kommuner

Kartblad: 14 G SV, 14 G NV

Area: 2 730 ha varav 2 440 ha land och 290 ha vatten

Naturgeografisk region: 30 a Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 48, Ljusnan

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: vågig bergkull terräng med relativ höjd >100 m

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
Naturlig slåttermark		Fauna
Ås, isälvsstrand		
Sjö		Fauna
Vattendrag		
Myrkomplex	Mosse av nordlig typ	
	Soligent kärr	

Värdeomdöme: Häsboåsens isälvsstråk är av stort geovetenskapligt intresse som ett varierat, supraakvatiskt isälvsstråk. Långsjöområdet har en intressant karaktär med tydliga åsgravssjöar av limnologiskt intresse. Häsboån är värdefull som klarvattensjö och har dessutom god pH-status och gott fiskbestånd. I Häsboån förekommer flodpärlmussla. Urskogsområdet på Rödmyrberget har vildmarks karaktär och är särskilt värdefullt eftersom liknande områden inte finns i närheten. Brattskurvallen är kulturhistoriskt intressant med kuperat landskap och ett utbyggt system av spår och leder till gagn för friluftslivet. Faunan är otillräckligt beskriven.

Lördagsmyran är ett våtmarksområde med värdet av myrkomplex, mosse av nordlig typ och soligent kärr.

Representativt odlingslandskap, med lång kontinuitet och inslag av naturbetesmarker och naturlig slåttermark.

Växtsamhällena är bitvis art- och individrika, med arter som vanlig nattviol, ormrot, fältgentiana, låsbräken, grönkulla, fläckigt nyckelblomster, blåsuga, och pillerstarr. nycklar, brudsporre, slåttergubbe, småfingerört,

Huvudkriterier: A, B, C, D

Stödskriterier:

Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, funktion

Förutsättningar för bevarande: Skogsbruk bedrivs med särskilda naturvårdshänsyn; Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement.

Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Säkerställande: 1976: Område av riksintresse för naturvård, FRP

1997: Klass I i länsstyrelsens naturvårdsprogram

Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 2103-15 a-d) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer 21-138).

Områdets huvuddrag: Järboåsen löper i sydvästligaste Hälsingland ovan högsta kustlinjen, där den strängt följer terrängens markerat nordväst-sydostliga berggrundsstruktur.

Denna manifesteras som markerade smala dalstråk, t. ex. Häsboåsen och Långsjöns dalgång. Nedanför Långsjöberget genomdras den senare av getryggiga parallellåsar, några meter höga. De branta ryggarna delar sig runt djupa åsgravar med dödispartier. Den största av dessa åsgravar intas av Långsjön (SMHI S 677054 151451). Dalgången vidgar sig mellan Långsjön och Häsbosjön (SMHI S 677658 150924) och dalsidorna blir lägre. Här uppfylls dalbotten av 5-15 m mäktiga, flacka sandurpartier, skulpterade av ett tätt system strömrännor i braided river-mönster.

I ett område väster om Rödmyrberget består åsen av två puckliga getryggar och ett delvis blockigt åsnät. Mot Häsbosjöns södra ände bryter blockiga moränkullar och ryggar genom isälvs materialet. Utefter Häsbosjöns västra strand trängs isälvsavlagringarna ihop till en enda getryggig radialås, Egga eller Eggåsen, via ett bredare åsnätliknande parti med åsgravar och åsgropar. Huvudåsen är upp till 25 m hög. Vid Häsbo går åsen in i ett 800 m långt och 400 m brett åsnätområde med kraftiga getryggiga parallellåsar och 25 m djupa åsgravar kring den centrala huvudryggen som löper obruten genom området

Häsbosjön är en utpräglad klarvattensjö med mycket litet avrinningsområde och låg vattenomsättning. Tack vare grundvattenförsörjning från åsen är sjön inte försurad som andra sjöar med liknande utseende i övrigt. Den har också ett rikt fiskbestånd. Åsgropssjöarna är av limnologiskt intresse.

Häsbodalen karaktäriseras av barrskog med delvis skarp tallhed på de torraste, sandiga partierna. På Rödmyrbergets västsluttning ligger ett urskogsartat och omväxlande område av vildmarkskaraktär. Det har varit genomhugget men sen lämnats orört. Flera äldre tallar står kvar. Lokalt förekommer partier med rikare flora, exempelvis slåtterblomma och grönpyrola.

Lövinslaget är påtagligt endast utmed vattendrag, våtmarker och kring Brattskuruvalen. Denna omges av ett välvårdat betes- och slåtterlandskap samt en helt bevarad fäbodvall, den enda öppna

odlingsbygden i dalgången. Landskapsbilden är också ytterst tilltalande kring åsen vid Häsbosjön. Vid Häsbo är de enda ingreppen i åsen gjorda.

Lördagsmyran är ett våtmarksområde med värdet av myrkomplex, mosse av nordlig typ och soligent kärr.

Representativa naturbetesmarker och naturliga slåttermarker vid Tulpans på Alfta finnskog, utgörs av öppen hagmark, björkhage, annan träd- och hackslått.

Förekommande vegetationstyper är stagghed, ljunghed, rödvenfriskäng, skogsnävafriskäng.

Växtsamhällena är bitvis art- och individrika, med arter som vanlig nattviol, ormrot, fältgentiana, låsbräken, grönkulla, fläckigt nyckelblomster, brudsporre, slåttergubbe, småfingerört blåsuga och pillerstarr.

Anmärkningar:

Referenser.

Lindell M 1966: Isälvsavlagringar i Gästrikland och Hälsingland. Naturgeografiska institutionen, Uppsala universitet.

Lundqvist, G, 1963: Beskrivning till jordartskarta över Gävleborgs län. SGU, ser Ca, nr 42.

Ståhl, P, 1982: Naturskogar i Gävleborgs län - en inventering av urskogsartade skogar.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, rapport 1982.

Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Naturvårdsverket 1994, Myrskyddsplan för Sverige.

Ståhl P 1985. Skyddsvärda myrar i Gävleborg. Länsstyrelsen i Gävleborgs län, rapport 1985:2.

Lundin J 1993. Ängar och hagar i Gävleborg. Länsstyrelsen i Gävleborgs län, rapport 1993:2.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Bevarandeprogram för odlingslandskapet. Södra Hälsingland.

Rapport 1996:8

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1997. Värdefull natur i Gävleborg, naturvårdsprogram. Rapport 1997:12.